17 szám. Budapest, 1905 május 26 II. évfolyam

A MAGYARORSZÁGI VASUTI SZEMÉLYZET ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ KÖZLÖNY

A Magyar Vasutas megjelen minden hét péntekjén. Szerkesztősége és kiadóhivatala **Budapest, VII., Csömöri-ut 28. szám,** ahova mindennemü levelezés és egyéb küldemény intézendő.

Előfizetési feltételek:

Egy hóra	frt	—.40	(K —.80)
Negyedévre	frt	1.20	(K 2.40)
Félévre	frt	2.40	(K 4.80)

Minden összeköttetésünket a legnagyobb titokban tartjuk. Ha valaki — bármi okból — nem akarja, hogy lapunk az ő nevére járjon, bármilyen *más cimre is előfizethet.*

Nincs pénz! . . .

Ez lesz a válasz a Máv. betegsegélyző-pénztára közgyülésén a tagok inditványaira: — *Nincs pénz!* . . .

Hiába fogják az inditványttevők a napnál fényesebben beigazolni, hogy az inditványokban követelt reformok üdvösek is, szükségesek is, hasznosak is, a Ludvigh-csalitokból, a Csatáry-berkekből ez az egy árgumentum fog visszhangzani: — *Nincs pénz!* . . .

Hiszen az inditványok lényege ellen kifogást nem emelhetnek. Nem kell ahhoz tulságos ész és fölös szociális lelkiismeret, hogy még a Máv. hivatalos vezetősége is belássa azt, hogy a fölvetett eszmék a tagok érdekeinek megfelelnek és egyedül ezen eszmék megvalósitása emelheti a betegpénztárt hivatása magaslatára. Ezt be kell ismerniök Csatárytól egészen le Mallárig, ez ellen tehát tárgyilagos érvet nem vihetnek harcba. Nekiszögezik hát az inditványnak a mindent megsemmisitő, mindeneket letorkolló, egyetlen érvüket, azt, hogy: nincs pénz!

És mivel ez lesz egyetlen érve azoknak, akik ellenségei a betegpénztár sürgős és célravezető reformjának, jó lesz vele e helyen is szembe nézni.

Mindenekelőtt egész egyszerüen nem áll az, hogy a Máv. betegsegélyző-pénztárának nincsen pénze. Igenis van pénze. Még pedig — az utolsó évi kimutatás szerint — készpénzben 45,080 kor., értékpapirokban 1.109,262 kor., beruházásokban 623,799 kor. és valami rejtelmes „előlegezendő hiányok maradványa“ cimen 113,366 korona, össze-vissza tehát majdnem *egy millió és kilencszázezer korona.*

Pénz tehát van. Azt pedig ne mondja senki se, hogy ez részben *a tartalékalap,* ezzel nem lehet korlátlanul rendelkezni, mert aki ezt mondja, annak egy csomó vaskos igazságot kell a fejéhez vágnunk.

Hát szabad a tartalékalapot lakóházakba befektetni? Olyan lakóházakba, amelyeket a Máv.-nak mint munkaadónak kellene épitenie? Az a célja a betegsegélyző-pénztár tartalékalapjának, hogy a Máv. mint munkaadó mulasztásait pótolja? Hogy ezek a házak jövedelmeznek, az ne legyen érv ezek mellett a befektetések mellett.

De van egy másik része a tartalékalapnak, amely nem igen jövedelmez. Vásároltak *egy millió egyszázkilencezer* koronáért értékpapirokat, állitólag 4 százalékos kötvényeket. És mennyit jövedelmeztek ezek a papirok? Megadja rá az évi jelentés a fölvilágositást. Ennek az óriási összegnek folyó kamatai voltak az elmult esztendőben 3813 korona 66 fillér, vagyis a 4 százalékos értékpapirok — egyharmad százalékot is alig kamatoztak.

És ez a kamatozás is csak látszólagos. Mert a teher-oldalon találjuk a következő tételt: *árfolyamveszteség* az értékpapiroknál 10,694 kor. 90 fillér, ugy hogy az *egy millió százkilenc ezer korona vagyon hatezernyolcszáznyolcvanegy korona 21 fillér veszteséget hozott a betegpénztár költségvetésének*

Kérdezzük már most, mi inkább rendeltetése a tartalékalapnak, az-e, hogy veszteséggel záruló *tőzsdejátékot* kockáztasson vele az igazgatóság, vagy pedig az, hogy a tagok egészségét megóvja, mielőtt betegek lesznek és ha mégis betegek lettek, visszaszerezze az egészségüket?

Pénz tehát van, még pedig olyan pénz, amely z inditványok megvalósitására volna legméltóbban fölhasználható.

De ha nem volna is elegendő vagyona a mi betegpénztárunknak, annyi az évi jövedelme, mint az országnak egyik más betegpénztáráé sem, igy hát gyermekjáték volna a befolyó rengeteg összeget ugy fölosztani, hogy a legszükségesebb célokra — és csak ezeket sürgetik meg az inditványok — jusson elegendő anyagi erő.

A mult évben több mint *két millió korona* volt a pénztár jövedelme, ebből *kell* egészségügyi befektetésekre tellenie! Hogy jelenleg másra fogy el ez a nagy summa, az nem bizonyit semmit sem. Tessék takarékoskodni ott, ahol a tagok érdekeinek sérelme nélkül lehet és kell takarékoskodni.

Nem akarunk rejtélyekben beszélni és nem szeretjük a kertelést. Megmondjuk nyiltan, hogy mit gondolunk. Itt van a *gyógyszerszámla,* majdnem hatszázezer koronát tett ki a mult évben. És pedig nem azért, mert *drága* gyógyszereket rendeltek, hanem mert valósággal pocsékolták az olcsó és a legritkább esetben gyógyerejü patikárukat.

Hiszen épen az a nagy nyomorusága a mi betegpénztárunknak, hogy tulajdonképen nem gyógyit és mégis olyan óriási mennyiségü gyógyszert fogyaszt el. Egyszerü és világos ennek a magyarázata. Kevés az orvosa, rosszul dijazzák és igen nagy azoknak a betegeknek a száma, akik egy-egy orvosra jutnak. Mindennapi eset az, hogy az egyik orvos két óra alatt 120—130 betegnek „rendel“, másik pedig egy fél óra alatt 45-nek *Egy-*

egy „rendelésre“ egy percnél is kevesebb jut! Lehet-e ilyen körülmények között orvosi vizsgálatról, komoly rendelésről és eredményes kezelésről beszélni. Az orvos a lelkiismeretével ugy alkuszik meg, hogy tömegárukat ir a betegnek: salicylt, karlsbadi sót, phenacetint stb. Vannak pénztári tagok, akiknek valóságos raktáruk van odahaza ezekből a cikkekből. Van arra is eset, hogy az efajta rendelést tartalmazó vényt *„Jancsibankó“*-nak tekinti tag is, gyógyszerész is és mást adnak-vesznek rajta, mint ami rendelve van.

Végtelen szomoru és sajnálatos dolog ez. De szent igaz. Tudja ezt a legtöbb tag és tudják az orvosok is. Hogy ilyen körülmények közepette a betegsegélyző-pénztár müködése nem egyéb, mint *vakmerő szemfényvesztés*, azzal a hivatalos körök nem törődnek. De törődnek a tagok. És épen ezért követelik a betegsegélyző-pénztár reformját.

Ha meglesz a kellő számu orvos és azok keretében a szabad orvosválasztás, akkor komoly lesz az orvosi vizsgálat, lelkiismeretes lesz a rendelés és vége szakad a gyógyszerpocsékolásnak. A mai rendszer mellett elkerülhetetlen az a rettentő gyógyszerköltség. A tagok által benyujtott inditvány elfogadása esetén lelkiismeretesebb lesz a gyógykezelés, mélyen leszáll a gyógyszerszámla és lesz pénz a sürgős és szükséges egészségügyi intézkedések megvalósitására.

Van azután még egy szempont, amelyet tulajdonképen a legelső helyen kellene fölemliteni. A betegsegélyző-pénztárra nézve a helyes célra forditott kiadások képezik alapjában a legjövedelmezőbb befektetést. Nem babonaság a dolog, mindenki, még holmi „osztályfőnökök“ is könnyen megérthetik. Világos, hogy minél alaposabban gondoskodunk a tag egészségének fentartásáról és megóvásáról, annál kevesebb lesz a betegedések száma, annál kevesebb dolga lesz az orvosnak, annál kisebb lesz a gyógyszer- és táppénz-számla.

Továbbá, minél alaposabb és becsületesebb a gyógykezelés, annál hamarább következik be a gyógyulás, annál kevesebb táppénz- és gyógyszerkiadása lesz a pénztárnak. Olyanok a beterjesztett inditványban követelt reformok, mint a magnak fölhasznált gabona: nem rothad, nem pusztul el a hálás anyaföldben, hanem minden egyes szem busás kamatot hoz.

Ezt tartsák szem előtt a betegpénztár közgyülésén résztvevő kiküldöttek. És ne feledjék el egy pillanatra sem, hogy 70,000 pénztári tagnak és 150,000 családtagnak az egészségéről, a testi épségéről van szó az inditványok tárgyalásánál. A józan ész, a tiszta lelkiismeret, a tagok összeségének és magának a betegpénztárnak az érdeke is azt követeli meg, hogy megszavazzák az inditványokat és olyanokat válaszszanak a pénztár vezetőségébe, akik a tagok érdekeit szivükön viselik és az inditványokban körülirt üdvös reformok megvalósitására törekszenek.

Aki pedig azzal hozakodik elő, hogy: *nincs pénz!* — annak kacagjanak a szemébe!

A Máv. altisztek és szolgák.

IV.

Emlékiratuknak azt a részét, mely a Luca-szék gyanánt készülő szolgálati pragmatika alapvonalait lett volna hivatva pótolni, a *szolgák* is a fizetési táblázattal vezetik be. Ezt a táblázatot lapunk 15. számában közöltük, ujból való ismertetését tehát szükségtelennek tartjuk. A táblázatot egyébiránt az emlékirat következő igen jellegzetes sorai ajánlják az intézkedésre hivatott felsőbbség figyelmébe:

«Ezt a táblázatot azon elvek szerint állitottuk össze, hogy ha a szolgák jövőben 700 korona kezdőfizetéssel neveztetnek ki, nem lesznek feltétlenül adósságcsinálásra utalva. A szolgaszemélyzet zömét azonban nem elégitheti ki a kezdőfizetés emelése, hanem legégetőbb szükség, hogy a már régebben kinevezettek jelenlegi fizetése a megfelelő rangfokozat illető osztályában, a táblázatban megjelölt összeggel állapittassék meg, vagyis a fizetések kiegészittessenek. Lakbérünk rendezése is égetően szükséges. Alig van olyan helység az országban, hol jelenlegi lakbérünkért egészséges lakást kaphatnánk. Sok helyen a természetbeni lakás sem felel meg, miért is ilyen esetben lakbérpótlék megállapittásáért esedeznénk. Ezenfelül megállapitani kérjük az illetményszabályzatban, hogy *minden szolga eljuthasson az I. rangfokozat 1. osztályába.*

Az előléptetési időszak kegyes meghatározását azért kérnők, hogy kiki előre tisztában lehessen előléptetési rendszerével, mert e téren a jelenlegi bizonytalanság sokszor kínos izgalomban tartja a szolgaszemélyzetet. Különösen kérjük a soron kivüli előléptetések mellőzését, azaz hogy a teljes jogegyenlőség elve érvényesüljön s a kiválóbb szorgalom inkább jutalomban részesüljön. Az előléptetés sorrendjéből csakis fegyelmi uton történjék kizárás, mi ellen az érdekelt kellően védekezhessék.»

Sulyos szavak ezek, melyek szociálpolitikai szempontból feltétlenül mérlegelendők.

A helyzet javitását célzó sok egyéb kivánsága van még egyébiránt az államvasuti szolgáknak ezen kivül is.

Azt szeretnék, hogy a rendbüntetések joga kizárólag a felettes üzletvezetőségé legyen. A rendbirságoknál ugyanis ezidőszerint, mondja az emlékirat, kegyetlen szokás divik. A szolgálati főnök sokszor üres formaságokért, vagy a fennálló szabályok félremagyarázásáért, de néha alaptalan vádaskodásból kifolyólag is, *kihallgatás nélkül* megcsonkithatja a mi csekély illetményünket is.

Kérik továbbá, hogy a birság cimén levont összegek kizárólag a betegpénztár s ne a nyugdijalap javára forditassanak, merthogy «a nyugdijazást nem mindenki éri meg, ellenben a betegpénztár előnyeiben szolgálatának egész ideje alatt részesülhet.» Talán ha a betegpénztár ellen ma folyó küzdelem ismeretes lett volna szolgaszemélyzetünk előtt, ezt a javaslatot nem teszik. Mert hiszen ma már nyilvánvaló, hogy a betegpénztár jöve-

A „Magyar Vasutas“ tárcája.

A mozdonyon.

Az egyik keskenyvágányu helyiérdekü vasut mentén egy kis svéd városka terült el, ahova a vörheny évenkint kétszer ellátogatott; az uj divat azonban legalább egy évvel később került oda, miután a fővárosban már régivé lett.

E városkának egyik legszükebb utcájában, egy barátságos, sárgára festett házikóban, amelynek rossz ablaküvege mindig csillogott s mely virágzó gerániummal volt körülvéve: Lindahl lakott, a helyiérdekü vonat vezetője. A geránium mögött szépséges, halvány arccal hajolt hüséges felesége a végtelennek látszó vásznak fölé és a földön játszadozott a kékszemü, három esztendős Jancsika. Ha aztán az édes anyja meginditotta a varrógépet, a gyerek hetykén, nekifeszitett lábbal elállt, kinyujtotta kövér kezecskéjét s vezényelt: «Indulás!»

Négy esztendeje annak, hogy anyuka meg apuka együtt indult el az élet utján. Az irányt, a célt nem tudták előre. De ugy látszott, hogy sok a váltó s az étkező állomások nagyon messzire vannak egymástól. De azért csak mentek előre, mert velük volt a szerelmök és ez deritette fel őket, ha a kenyér gondja elhomályositotta előttük az utat.

A rokonság tisztára bolondnak tartotta Lindahlt, amikor állást vállalt a helyiérdekü vasutnál. Hiszen hat osztályt végezett és sok év mulva talán még jó állásra is tehetett volna szert, ha tovább tanul. De Lindahl tulságosan mélyen nézett Máriája szemébe és ezért bele kellett kapnia valamibe, ami ha szerényen is, de mégis csak megadja a mindennapi kenyeret. Igy esett, hogy kettesben, meg a kicsi harmadikkal ott laktak a barátságos, gerániumos sárga ház két szobájában. Künn a gépen, viharban és förgetekben az orcája kormos lett, a melle fázott; de itt felengedett a felesége karjaiban és aranyhaju Jancsikája mellett, aki szorosan odasimult apuka prémes gallérjához, amikor esténkint hazajött.

Lindahl mindennap elvezette a vonatot a végállomásra meg vissza. Akkor aztán szabad volt másnapig és erre az időre vágyva: boldog örömmel állt a géphez s gyermek módjára örült minden muló percnek, amely közelebb vitte Máriához meg a gyermekéhez.

Az állomásfőnök épen ezért nagyon elcsodálkozott, amikor egy reggel a vezető halványan és komoran, kék karikával a szeme körül ment fel a gépre.

— Mi történt Lindahl?

— Jancsikám haldoklik, főnök ur! — Aztán elrobogott.

Egy teljes héten át szigoru téli idő uralkodott. Most ujra havazott, mialatt heves vihar kerekedett. A vonat minden állomáson késett és amikor indulni készültek visszafelé, nem voltak bizonyosak abban, hogy elérnek-e még estére a városkába. Ám ez mégis csak sikerült; két órai késéssel a vonat berobogott az állomásra és Lindahl «Hála Istennek!» fohászszal készült haza felé.

— Lindahl!

— Parancsol a főnök ur?

— Nagy zavarban vagyunk; a déli vonat az erős havazas miatt innen másfél kilométernyire elakadt! most sikerült megtisztitanunk a pályát és lehet, hogy a vonat legyőzheti a havat. A vonatnak indulni kell tehát, de Johnson beteg, tifuszt kapott ebben a kutyaidőben. Magának kell hát vezetnie ezt a vonatot is.

— Hogyan, most éjszaka? Főnök ur, át vagyok fázva, ki vagyok merülve. Csak emberi erővel rendelkezem.

— Nehéz dolog tudom; de a szabályzatban a kimerülésről nincs szó. Olyan beteg-e maga, hogy az utasok s az anyag biztonsága veszélyeztetve van, ha elengedjük?

— Talán nem — de főnök ur, a gyermekem nagyon beteg, lehet, hogy meghal az éjszaka, ha ugyan nem halt meg már azóta.

delmeit fokozni és kiadásait csökkenteni a tagok minden ujabb megterheltetése nélkül lehetséges.

Évenkint mindössze 14 napi szabadságot kérnek a szolgák — az agyon kinzott test üdülése, a lelki szükségletek kielégitése, családi- és magánügyek elintézhetése szempontjából. Felmentést kérnek a szabadság *kérésének* kötelezettsége alól, s egyszerüen az igénybevétel idejének bejelentésére kivánnak szoritkozni, ami a szolgálati viszonyok korlátai között lehetőleg figyelembe vehető. A rendtartásilag biztositott 14 napi szabadságba ne legyen beszámitva az az idő, amidőn valaki betegség, a családban előforduló haláleset, vagy törvénykezés miatt nem tesz szolgálatot.

A ruhailletmények szabályozása tekintetében a memorandum keretébe illesztett pontozat bő és bölcs tapasztalatok alapján készülhetett s aki azt irta, valósággal megleckézteti a magyar királyi államvasutak vezetőségét abban a részben, hogy miképen is kellene hát a ruhakérdést megoldani. Felállitja mindenekelőtt azt az igen egyszerü tételt, hogy a szolgálati ruha alkalmazkodjék a szolgálati beosztáshoz, a viselési időtartam pedig, a természetes rongálás figyelembevételével állapittassék meg. Kiemeli azután, hogy a mai megszabás nem fedezi a valódi szükségletet, s ha csak az intézet tekintélyének csorbitására, szakadt, piszkos ruhában nem akar a szolga a közönség előtt megjelenni, saját pénzén kénytelen a hiányos ruházatot pótolni.

Szükséges ennélfogva, hogy a vonatkisérők, kocsi rendezők, lámpakezelők, váltóőrök, állomási málházók évenként legalább egy nyári és egy téli bluzt, valamint nadrágot kapjanak, továbbá posztóval bevont bundát, melynek viselési időtartama öt évről négy évre szállittassék le, s végül két évenként mérték szerint készült csizmát. A vonatlakatosok, az idő zordságának különösen kitett szolgálatuk miatt, meg azért is, hogy a kocsik között és alatt könnyebben és gyorsabban működhessenek, rövid posztóbundát kérnek s különleges iparszerü foglalkozásukra való tekintettel, évenként két festőruhát, a fékezőktől való könnyebb megkülönböztetésük kedvéért pedig eltérő formáju sapkát. A mozdonyfütők és szivattyuőrök kérelmükkel általában az első csoportban emlitett szolgatársaikhoz csatlakoznak, de szintén rövid bundát és a magyar nadrág helyett földig érő pantalont óhajtanak. Különkivánságuk van a központi hivatalszolgáknak, akik arra való tekintettel, hogy folyton előkelő felekkel s rendszerint tekintélyes állami tisztviselőkkel érintkeznek, ruhailletményüket ekként kérik: posztó sapkát, posztó zubbonyt, nyári és téli nadrágot 1 évi, kabátot 2 évi, felöltőt 3 évi időtartamra, a nyakravaló helyett pedig, melynek viselése kényelmetlen, mellényt. Ehez hasonló ruházatot kérnek az értesitők és az irodaszolgai teendőkkel megbizott állomási málházók is.

Megfontolás tárgyává kéri tenni az emlékirat azt is, nem lenne-e célszerübb a természetben nyujtott ruhailletmény helyett átalányösszeget adni, melyből mindenki maga állitaná ki ruhaszükségletét. Indoka a kérelemnek, hogy a helytelen szabás miatt beálló átalakitási költség rendszerint külön terhet ró a személyzetre s főképp a vidéki kisiparosoknak válnék előnyére, ha mindenki maga rendelné ruházatát. Ezt a kérelmet a magunk részéről nem tartjuk megokoltnak, mert az egyöntetüség rovására menne.

Kérik a szolgák, hogy áthelyezésük csakis elhárithatlan szolgálati érdekből, vagy saját kérelmük alapján történhessék meg, mert a váratlan áthelyezés sokszor valóságos csapássá válik. A költözési átalány minden körülmények között folyósittassék. A horvátszlavon területen alkalmazott magyar ajku szolgálattevők 3—5 évenkint áthelyezést nyerhessenek magyar területre.

Sulyt helyeznek a szolgák a feljebbvalók részéről tanusitott méltányos bánásmódra s minden egyes esetben fegyelmi vétségnek kérik minősiteni a szolgaszemélyzetet emberi mivoltában sértő eljárást. A vasuti személyzet tekintélyének a nagyközönség előtt való megóvása szempontjából kérik tehát, hogy csakis zárt ajtók mellett, de sohasem harmadik személy jelenlétében legyenek felelősségre vonhatók. Valóban gyönyörüséges állapotok uralkodhatnak a Máv.-nál, ha a személyzet egy tekintélyes része arra kénytelen magát elhatározni, hogy ilyen kérelemmel járuljon a felsőbbség elé!

A különböző szolgálati ágak részletes kivánságát következőkben foglalja össze és indokolja meg az emlékirat:

A pályaőrök a fütisztitásnak reájuk nehezedő terhétől kérnek felmentést, mert emiatt sokszor a vonalbejárásban vannak akadályozva, ami az élet- és vagyonbiztonságra nézve a fütisztitásnál sokkal fontosabb. Ugyanők havi 12 korona mellékilletményt kérnek szolgálatban kisegitő nejeik részére s háztartási célokra való ingyenes átengedését a pályatest szabad földjének. — Az utazó személyzet kétszeres éjjeli órapénzért folyamodik, mely kérelem bő indokát leli az éjjeli szolgálat által kivánt erősebb táplálkozásban. — A vonatlakatosok, kik iparszerü teendőik mellett fékezői szolgálatot teljesitenek, magasabb változó illetményt kérnek, mert e részben haladásuk nincs. Amig ugyanis a többi utazószemélyzet előléptetésével magasabb váltóilletményre tesz szert, a vonatlakatosok állandóan a fékezők részére megállapitott változó illetménynél maradnak. Ugyanők azt kérik, hogy részükre a legkönnyebb fék jelöltessék ki, mert kettős szolgálatuknak csakis igy felelhetnek meg sikeresen. — A fütők amugy is terhes szolgálatuk miatt felmentést kérnek a gépszerelés és tisztitás alól, mert emiatt 3—4 órával előbb kell a helyszinen megjelenniök. — Kérik a 12 órás szolgálat szervezését 24 órai szabadidővel, mely szabadidő alatt raktári, vagy egyéb szolgálatra senkit se szabadjon beosztani. Általában minden szolga csak azt a szolgálatot teljesitse, melyet rendszeres beosztása előir. — Az összes szolgák egyöntetü utasitást kérnek az összes meglevő rendeletekből, hogy szolgálatuknak sikeresen megfelelhessenek. — Felmondás esetén az ideiglenes szolgák hat havi, a véglegesek egy évi fizetésüknek megfelelő végkielégitésben részesüljenek, nehogy a vasuti szolgálatból való kilépésük után földönfutókká váljanak. — Az irodaátalány ne vonassék meg azoktól, akik irásbeli teendőkkel foglalkoznak. — Kérik a pótdijak, egyezmények és állomási jutalékok szabályozását. Ha például a mozdonyfütő helyettesiti az előfütőt, előbbi pótdijban részesüljön.

Fegyelmi eljárás esetén, ha a vádlott szolga, a fegyelmi bizottságban szolga is helyet foglaljon, még pedig a vádlottal azonos szolgálati ágból. — A családtagoknak évenkint négy szabadjegyre legyen igényük. A szolgálatból való elbocsájtást csakis a polgári biróság mondhassa ki. A felfüggesztés idejére a teljes fizetés élvezete megmaradjon, mert ez a csapás sokszor ártatlant ér, aki aztán a felfüggesztés tartama alatt családjával együtt nyomorogni kénytelen. Vasuti pályára első sorban magyar államvasuti alkalmazottak gyermekei nyerjenek kinevezést. — A közönséggel való érintkezésre utalt szolgák az árnyékszéktisztitási szolgálat alul felmentessenek. — A bevásár-

---

— Sajnálom Lindahl, de beteg gyermekről meg épen semmi sincs a szabályzatban. Tud menni?

— Mikor kell a vonatnak indulnia?

— Hét óra tizenötkor.

— Karlsson, fütsön, tiz perc mulva itt leszek.

Otthon szomoru világ volt. Nedvesen tapadtak a szőke fürtök Janesika homlokához; a lélegzete hörgött és kicsi gödrös kezecskéje görcsösen ökölbe volt szoritva; a melle fájdalmasan lihegett s a szemecskéje ijedt volt, mint a megsebzett madárkáé.

Az anya felhagyott a sirással; halványan, összeszoritott ajakkal ült az ágyon s törülgette a veritéket kedvencének az arcáról.

De hogy az ura megjött, ujra kitört belőle az aggodalom s a félelem; zokogva, reszketve csüggött a nyakán s kiabált:

— Meghal, meghal! Az orvos azt mondta, már nincs remény. De nem halhat meg, nem szabad meghalnia! Istenem, hát nincs benned könyörület! Jancsika, apuka van itt; most már itt marad az ő édes kicsi fiánál. Nem ismersz már apukára?

A vérvörös szemhéj nagynehezen megnyilt, a hörgés egy pillanatra megszünt, mosolynak az árnyéka vonult el az arcán s a pici ajak rebegte:

— Apuka, maradj itt velem!

*

Megint ott állt a zakatoló gépen, megint robogtak előre a hidegben s a hóban. Nem tudta, hogyan ragadta ki magát Mária karjaiból, de most itt állt a mozdonyon, mig tekintete mereven rászegeződik az előtte gyülemlő hóra. A hóeke élesen szelte a fehér halmokat és világos felhőket szórt két oldalra. Ilyen, épen ilyen kérlelhetetlenül, ellenállhatatlanul szelte a fájdalom a kebelét. Oh be hideg a kemény föld a vastag hóréteg alatt! És nemsokára ide fogják befektetni az ő édes kis fiacskáját, le, mélyen le. Soha se fogja többet kiabálni: «Indulás!»; soha se fogja többet kiabálni ujongva: «Jó estét apuka!» Oh! . . .

— Mibaj?

— Semmi Karlsson.

— Ugy tetszett, mintha ijedten kiabálna.

— Maga álmodik! Hiszen egy szót sem szóltam. Csak fütsön.

Csak előre a szélben s a hóban! Utolsó állomás! Még szenet!

A vonat csak másnap készült visszatérni, hogy aztán mint «III. számu vonat ujra felvegye a rendes menetet», igy szólt a sürgöny utján kapott rendelet.

A természet erői kitombolták magokat és most pihentek; a nap tündökölve állt fenn az égen s vakitó fehérséggel volt a föld betakarva, mint egy oltárkendővel. A zuzmara-gyémántok csillogtak a teher alatt hajladozó sötétzöld fenyőkön, az ut szabad volt és tiszta s az ablakoknál, amelyek előtt elhaladtak, vidám, elégedett emberek ültek.

Lindahl hirtelen elfordult. Két nagy könycsepp gördült végig kormos orcáján. Ma is olyan élesen metsző a szél? Nem, csak az egyik ablaknál egy asszony ült s az ölében játszott a fiacskája . . .

Végre megérkeztek. Az állomáson egyik társától sem akarta megkérdezni, hogy vannak otthon; attól akarta hallani az itéletét, aki egyedül tudta enyhiteni a keservét ezen a földön és haza sietett.

A sárga ház függönyei most is fehéren és frissen takarták el az ablakokat s mögötte ott volt a sok virág. Mintha bólogattak volna: «Jancsika meghalt! Jancsika meghalt!»

Felrohant a lépcsőn s belökte az ajtót. Zokogva, de könyei közt ujjongva borult Mária a nyakába. A kicsike ott ült kocsijában, sápadt volt és bágyadt, de nem volt fájdalma, vig volt — vissza volt adva az életnek: egy vörös rongygyal játszott, amelyet egy botra kötött s kiáltotta:

— Készen! Mehet!

Gustav af Lichtenstein.

lási igazolványok igénybevételének időtartartama 48 óráról 96 órára terjesztessék ki.

A nyugdijigény tekintetében a szolgák követelése ugyanaz, mint a hivatalnokoké és szolgáké. T. i. az, hogy mindenki általában 30 év után tegyen szert a teljes nyugdijjogosultságra. Csakis az utazószemélyzetre nézve tesznek kivételt, azt kérve, hogy ezek már 20 év mulva elérjék a teljes nyugdijjogosultságot.

Ha a felsoroltakhoz még hozzátesszük, hogy a szolgák emlékirata külön pontozatban kéri a kisegitőfékezők s általában a napibéresek helyzetének javitását is, nagyjából elmondtunk mindent, ami a szolgaszemélyzet emlékiratában foglaltatik.

S ezzel a jelen cikksorozatot befejezzük. Befejezzük pedig abban a reményben, hogy mindaz, amit e cikkekben kifejtettünk, nem egyszerü visszapillantás, hanem utmutatás azoknak, akik a Máv. altisztek és szolgák helyzetén segiteni — hisszük, már a legközelebbi jövőben — hivatva lesznek.

Amit az altisztek és szolgák kivánnak, nagyon csekély. Az emlékirataik alapján kevés áldozattal meg lehet csinálni ugy a módositott fizetésrendezést, mint a megváltóként várt szolgálati pragmatikát.

Az ut meg van jelölve, csak akadjon, aki haladni kiván rajta!

SZEMLE.

BELFÖLD.

A villamos városi vasut alkalmazottainak mozgalma. Ennél a dusgazdag közlekedési vállalatnál, amely egyaránt kizsarolja a közönséget és alkalmazottait, végre megmozdultak az alkalmazottak és követeléseiket szabatosan megformulázva, az igazgatóság elé terjesztették. A nélkülözés és szenvedések poharát — akárcsak a Máv. munkásainál — itt is a nyugdijkérdés igazságtalan és szükkeletü «rendezése» vitte csordulásba. A nyugdijszabályzat a maga módja szerint alkalmazkodott a társulatnál létező fizetési viszonyokhoz. Igy pl. a kocsivezető fizetése átlagosan 80 korona havi törzsfizetés és 40 korona lakbér. De a nyugdijszázalékot az egész fizetés után kell fizetnie (*beiratási dijul egy egész havi fizetést!*) és ezért kap: tiz évi szolgálat után 25 százalékot, 35 évi szolgálat után pedig 75 százalékot. Az eddigi tapasztalatok bizonyitják, hogy az alkalmazottak már néhány évi szolgálat után rokkantak. Azt pedig egy sem fogja elérni, hogy 35 évi szolgálat után nyugdijazzák. Ez lehetetlen oly vállalatnál, amelynél hat, sőt nem egyszer 14 napon át, naponkint reggel 4 órától éjfélutáni 1 óráig, tehát *huszonegy órán át* megszakitás nélkül szolgálatot kell teljesiteni. A nyugdijszabályzatnak erre vonatkozó részéről *Hüvös* vezérigazgató ur, akinek munkanélküli jövedelme egy évben legalább százezer koronát tesz ki, azt állitotta, hogy humánus a legszélsőbb határig!

Az alkalmazottak most a lehetetlen helyzet megváltoztatására többirányu követelést állitottak fel, amelyekből fölemlitjük a következőket: Ellenőrök és kocsirendezők részére felváltva négy órai szolgálat és négy órai pihenés, hetenkint egy teljes szabad nap; kalauzok és kocsivezetők részére: minden negyedik napon ne teljesitsenek szolgálatot és évenkint nyolc napi szabadság adassék. Általános követelések pedig: A fizetésnek rendezése olyformán, hogy állapittassék meg, mennyi a törzsfizetés és mennyi a lakbér; az előléptetések szabályozása; az orvos- és gyógyszer-kedvezménynek a családtagokra való kiterjesztése. Ezért az alkalmazottak hajlandók többet fizetni. A legpiszkosabb dolog pedig ott van, hogy a fegyelmi biróságot csupán egy ember alkotja: Lukács Dezső, aki az alkalmazottak leghirhedtebb ellensége. Követelnek fegyelmi biróságot, amelyben az alkalmazottak is képviselve legyenek. A nyugdijszabályzatra vonatkozó követelésük pedig az, hogy tiz évi szolgálat után fizetendő 40 százalék, husz év után 65 százalék és harminc év után 90 százalék. A betegpénztártól pedig halálozás esetén a hátramaradottak részére 400 koronát követelnek.

Nagyjában ezek azok a követelések, amelyeket az alkalmazottak támasztottak, akik el vannak szánva arra, hogy követeléseiknek érvényesitésére már a legközelebbi időben erélyes eszközökhöz nyuljanak.

Panama az Államvasutaknál. Épületes dolgot ir meg ezzel a cimmel a *Népszava*. A *Hungária kénsav- és műtrágyagyár* már hosszu esztendők óta csapja be a fővárost. Ez a gyár ugyanis esztendőnként 1500 vaggon nyers foszfátot és mintegy 2000 vaggon kénkovandot kap, amelyet ferencvárosi gyárában feldolgoztat. A kovandot a Felsőmagyarországi bánya- és kohómü r. t. szállitja, a nyers foszfátot pedig Fiumából kapja a műtrágyagyár. A fővárosnak törvény szerint ezen termékek métermázsája után évente mintegy huszezer korona vám járna, ha minden vaggon után hat korona vámot számitunk. A Hungária ezt az összeget az áruk érkezésekor le is fizeti az államvasutak pénztárába, *de ebből a vámjövedelemből a főváros nem lát semmit*, mert az államvasutak a befizetett vámot visszatéritik a Hungária kénsavgyárnak oly cimen, hogy az érkezett áru nem marad meg Budapesten, hanem innen tovább szállitják.

A főváros a Népszava cikke nyomán a hét elején meginditotta a vizsgálatot és arra a megdöbbentő felfedezésre jutott eddig, hogy a Hungária-gyár *ötszázezer koronával kárositotta meg a fővárost*. Ez a nyilvánvaló csalás csak ugy sikerülhetett, hogy *befolyásos urak* jártak közbe a panama sikere érdekében.

Sztrájk a budapesti gázgyárakban. Nagy fölfordulás fenyegeti a fővárost egynéhány dusgazdag tőkepénzes könyörtelensége és kizsákmányolási dühe következtében. A budapesti gáztársaság talán a legjövedelmezőbb vállalatát birja az országnak. Évenkint mintegy 70 százalék osztalékot fizetnek a részvényeseknek, azonkivül már kétizben leirták az összes befektetéseket a jövedelemből, de munkásaikat, akit 42 fokos hőségben és az elviselhetetlen büzben végzik az életveszélyes, nehéz munkát, valóságos éhségbért fizetnek. A gázgyári munkások nemrég terjesztették az igazgatóság elé szerény követeléseiket, de gőgös visszautasitásra találtak. Kedden azután kenyértörésre került a dolog. A gázgyári munkások kedden este kilenc órakor gyülést tartottak, amelyen a szónok elmondotta, hogy addig, mig a gázgyár hetvenhat százalék nyereséget hoz osztrák részvényeseinek, amely haszonból a hat igazgatóság harminchatezer koronát tesz zsebre, nem akarják, hogy a mostani drágaságban a munkások *két korona negyven fillért* keressenek naponta. Többször tartottak ebben az ügyben gyülést és ennek határozataképen kértek javitást. Kerülni akarták a sztrájkot és a legutóbb is békés uton akarták ezt a csekély valamit elérni, de az igazgatóság nem engedett. Azonban most sem akarja a munkásokat rábirni a sztrájkra, hanem rájuk bizza azt. Határozzák el maguk, hogy mitevők legyenek. Az elnök erre föltette a kérdést arra nézve, hogy akarják-e a munkások a sztrájkot és *a gyülés egyhangulag kimondotta a sztrájkot* és elhatározták, hogy ha holnap délig nem fogadják el a feltételeket, ugy azokat tetemesen ki fogják bővitení. A munkások azonnal értesitették éjjeli szolgálatban levő társaikat a sztrájk kimondásáról. A dolgozók erre azonnal felhagytak a munkával. A ferencvárosi gyárban az igazgatóság rájuk záratta a kapukat, de a munkások erre az erőszakosságra erőszakkal feleltek és kitörtek. Csakhamar ott termett negyven lovas és husz gyalogos rendőr és most azok őrzik az üres gyárat. A Tisza Kálmán-téren levő gyár kapuját is rájuk zárták és a rendőrök álltak ott sorfalat, hogy a munkások ki ne jöhessenek. De ezek ennek ellenére nem fogtak ujból munkához és most ott, a gyár udvarában sztrájkolnak. A sztrájk kiterjed mind a négy budapesti gázgyárra és mintegy ezer a sztrájkoló munkások száma.

A gyárakban levő gázkészlet — a munkások állitása szerint — csak egy napra elegendő. A sztrájkolókat más, gyakorlatlan munkásokkal pótolni nem lehet, mert a munka nagy gyakorlottságot követel meg, azonkivül idegen munkások nem birják a tikkasztó hőséget. Igy azután nincs kizárva, hogy sötétség borul Budapest utcáira, csak azért, mert Radocza, Morzsányi, Gajári és a többi nagyurak mérhetetlen profitjukból nem akarnak egy elenyészően csekély részt juttatni azoknak, akik nekik keserves munkájukkal ezt a profitot megszerzik.

Közvetlenül lapzárta előtt kapjuk az örvendetes hirt, hogy egy napi harc után a dölyfös részvénytársaság beadta derekát és *megadta a sztrájkolók* összes követeléseit. Ez a szervezkedés és összetartás diadala. Példát vehet minden munkáskategória a gázgyári munkások fényes győzelmén.

Vasutasok kirándulása Bécsbe. A budapesti bizalmi férfiak határozata értelmében *folyó évi junius hó 11-én, pünkösdkor Bécsbe kirándulást rendezünk.* Felkérjük mindazokat a munkástársainkat, akik a kirándulason részt akarnak venni, hogy azt a szervező-bizottsággal *legkésőbb május hó 28-ig tudatni* sziyeskedjenek. Az utazás Marcheggon át történik. A Bécsben való tartózkodás két napra van tervezve.

Miután pünkösdkor Bécsben az idegen forgalom igen nagy, szükséges, hogy mindazon munkástársak, kik éjjeli szállásra igényt tartanak, 3 koronát személyenkint szállodaköltség cimen a szervezet pénztárába befizessenek, hogy még időben lakást lehessen lefoglalni. A befizetett pénz csak az esetben követelhető vissza, ha a kirándulás valamilyen, előre nem látható okból elmaradna.

A kirándulás *programmja* nagyjában a következő:

I. nap: Elindulás szombaton este 10 órakor Budapest nyugati pályaudvaron. Érkezés Bécs Staatsbahn-ra reggel 6 óra 20 perckor. — Elszállásolás. — Stadtbahnon (utiköltség 20 fillér) kirándulás Meidlingbe. Dréher-parkban reggeli. — Schönbrunn megtekintése. — Ebéd. — Délután: A város nevezetességeinek megtekintése. — Kirándulás csoportosan a Práterbe. — Este: Venedig in Wien mulatóhely meglátogatása.

II. nap: Délelőtt *osztrák-magyar vasutasgyülés.* — A város nevezetességeinek megtekintése. — A hires udvari muzeumok megtekintése. — Visszautazás tetszés szerint.

A vasutasok milliárdjai. A föld vasuti hálózatába fektetett tőke 205,200 millió koronát képvisel, ebből egyedül Európára 105,600 millió korona esik. Az összes vasutak vonalhossza mintegy 860,000 kilométer. A legtöbb vasutja Amerikának van, még pedig 421,600 kilométer. Azután következik Európa 350,450 kilométernyi vasuti hálózattal. Europa egyes államai között első helyen a Német birodalom 54,500 kilométerrel, Oroszország vasuti hálózata 1000 kilométerrel csekélyebb. Azután jönnek sorrendben Franciaország 42,250, Ausztria-Magyarország 38,900 és Angolország 36,150 kilométerrel.

A szocializmus térfoglalása. A jókabátu emberek óriási többsége nálunk Magyarországon csak ugy félvállról szokott beszélni a szocializmusról. Munkások, napszámosok, éhenkórászok elve az, — szokták szuverén lekicsinyléssel mondani — olyan elv, amelyhez tanult embernek, müvelt embernek semmi köze sem lehet. És most érdekes hire érkezik annak, hogy ezt a meste ségesen támasztott ellentétet bátor kézzel

szándékoznak áttörni. A Vidéki Hirlapirók Országos Szövetsége, amely egyesiti az összes pártbeli vidéki hirlapirókat, pünkösdkor közgyülést tart Miskolcon. Erre a gyülésre a szövetség egyik igazgatósági tagja, *Sas* Ede nagyváradi szerkesztő, a neves iró, a következő inditványt terjesztette be:

1. Mondja ki a Vidéki Hirlapirók testülete, hogy munkásainak helyzetén javitani kiván és e célból testületileg sürgősen rendezni akarja a hirlapiró és a kiadó közötti jogviszonyt.

2. Ezen jogviszony hatékony rendezhetése céljából a *hirlapiró, egyénenként épp ugy mint testületével, mint a sajtó szellemi munkása fölvétetni kivánja magát a magyarországi szociáldemokrata munkásszervezetbe.*

Ez az inditvány méltó föltünést keltett országszerte nemcsak tartalmánál, hanem az inditványttevő személyénél fogva. Jelentős az inditvány megokolása, amely kiindulva a hirlapirók nagy többségének szégyenteljesen méltatlan anyagi helyzetének ismertetéséből, rámutat arra, hogy a munkáskategóriák mindegyike erős és céltudatos szervezkedés révén erőteljes befolyást gyakorol a munkaföltételek megszabására, végül részletesen fölsorolja azokat a reformokat, amelyektől a hirlapirók helyzetének kedvezőbb kialakulása remélhető. Végezetül pedig ezt mondja az inditvány:

Hogy pedig mindez ujitásokat, ugy saját magunk, mint a társadalom érdekében véghezvihessük: arra nézve erős *testületi szervezkedésre van szükség.* E szervezet létesitésekor buzditásként, példaként lebegjen előttünk a *szociáldemokrata szervezkedés,* amely legjobban kihasználja azt az erőt, amely az egységben van; tanuljunk ettől a hatalmas szervezettől, amely az összetartás erejével csatát-csatára nyer és igazait részben már ki is vivta, részben pedig a közeljövőben ki fogja vivni és diadalutjában többé semmiféle földi hatalom meg nem állitja. Tanuljunk tőlük és kövessük példájukat, álljunk soraikba mi is, akik a szellemi élet napszámosai, a toll proletárai vagyunk: de azok maradni nem akarunk, hanem biztositani akarjuk kenyerünket és jogainkat.

Hogy mi lesz ennek az inditványnak a sorsa, nem tudhatjuk. Lehet, hogy a hirlapirók közgyülése elveti. Lehet az is, hogy maga a szociáldemokrata-párt nem fog egykönnyen belemenni abba, hogy olyanokat fogadjon be soraiba, akik hivatásból támogatják szellemi munkájukkal az ellenpártokat. De annyit kétségtelenül bizonyit már maga az inditvány is, hogy immár Magyarországon sem olyan ijesztő rém sok lateiner-ember szemében a szocializmus, mint eddig volt és hogy a szociáldemokrácia nálunk is egyre szélesebb tért hódit magának.

KÜLFÖLD.

Munkásharcok Angolországban 1904-ben. A kedvezőtlen gazdasági helyzet, mely Angolországot az utóbbi években nyomta, világosan kifejezésre jut a sztrájkok számában és terjedelmében is. 1899 óta számuk több mint 50 százalékkal kevesbedett és az 1904-iki év az eddigi évek között a legcsekélyebb számu munkabeszüntetést mutatja be. 1904-ben összesen 334 munkabeszüntetés fordult elő (1903-ban 387, 1899-ben 119). Mig 1899-ben 2·5, 1903-ban pedig 2·3 millió munkanap ment veszendőbe, addig 1904-ben az elveszitett munkanapok száma 1·9 millió volt. Legnagyobb részesedése a sztrájkokban a szénbanyászatnak volt (93) 42,352 munkással és 542,463 elveszitett munkanappal. Ezután következik a fémipar 69 sztrájkkal, 11,610 munkással és 175,551 elveszitett munkanappal; harmadik helyen áll az épitőipar 36 sztrájkkal, 8,678 munkással és 345,019 elveszitett munkanappal. A munkabeszüntetések okai között első helyen állnak a bérviszonyokkal való elégedetlenségek, azután a munkaidő és szervezeti kérdések. Eredmény szerint 50 sztrájk (28·5%) 15,338 egyénnel kedvező volt a munkásokra, 111 sztrájk (39·6%) 21,332 egyénnel a munkaadókra nézve; 105 sztrájk (30·2%) 16,224 egyénnel a munkásokra kedvező egyezséggel ért véget.

Francia vasutasok sztrájkja. Párisból táviratozzák, hogy a Corréze megyebeli vasutasok e hó 17-én sztrájba léptek. A vasuti forgalmat mindazonáltal fenn birják tartani. A sztrájk okairól és lefolyásáról nincs bővebb értesülésünk. — Egy szerdai párisi távirat a következőket jelenti: A vasuti alkalmazottak sztrájkja Corréze-megyében még mindig tart, azonban a szolgálatot az utászok és egyéb katonaság segitségével fentartják. A helyzet mégis aggasztó, mert a fémipari és fegyvergyári munkások is sztrájkkal fenyegetnek az egész megyében.

Közgyülés előtt.

Vasárnap lesz a Máv. betegsegélyző-pénztárának idei közgyülése, amely sok tekintetben előnyösen fog elütni az eddigi betegpénztári közgyülésektől. Eddig majdnem csupa fejbólintó küldöttek alkották a közgyülést, akik jóváhagytak mindent és megszavaztak mindent. Kidirigált emberek voltak majdnem kivétel nélkül, akik nem értettek a pénztári ügyekhez és nem törődtek a tagok érdekeivel.

Az idén máskép lesz. Az egy év óta fennálló szabadszervezete a vasuti munkásoknak és első sorban a *Magyar Vasutas* fölvilágositó és oktató munkája föltárta a betegsegélyzőpénztár szervezetének és müködésének a visszásságait és a vasárnapi közgyülésen komoly inditványok fölött fognak tárgyalni és pedig komolyan, mert ezuttal az öntudatos vasuti alkalmazottak bizalmi emberei is bekerültek a pénztári kiküldöttek közé.

Hogy a lefolyása a közgyülésnek milyen lesz, hogy az inditványoknak mi lesz a sorsuk, nehéz előre megjósolni. Azt azonban bátran lehet állitani, hogy hasznos munkát végzett a vasutas-szervezet a betegsegélyzőpénztár reformját célzó mozgalom meginditásával és hogy ez a mozgalom előbb-utóbb teljes diadalt fog aratni, bármennyire kapálódzanak is ellene az ósdi gazdálkodás hivei és a régi copf nem mindig önzetlen lovagjai.

(*Küldöttek értekezlete.*)

A budapesti közgyülési kiküldöttek tulnyomó többsége értekezletre gyült egybe hétfőn, e hó 22-én este, egy Ovoda-utcai vendéglőbe. *Megjelentek majdnem teljes számmal a munkások, altisztek, szolgák és hivatalnokok küldöttei.* Eszmecsere tárgyát képezték a betegsegélyző-pénztárra vonatkozó panaszok, továbbá a panaszok orvoslására szolgáló eszközök.

Beható és alapos diskurzió után a küldöttek egyértelmüleg csatlakoztak a budapesti tagok által beterjesztett 10 pontból álló inditványhoz. Bejelentette továbbá az értekezleten két tagtárs, hogy szintén inditványokat terjeszt be a közgyülésen. Ezeket az inditványokat is megvitatták és hozzájárultak.

Kimondották azonkivül a jelenvolt közgyülési kiküldöttek, hogy támogatják a vasutas-szervezet által jelölt pénztári, igazgatósági, felügyelő-bizottsági és választott birósági tagokat és minden erejükkel azon lesznek, hogy ezeket a jelölteket győzelemre juttassák.

Az értekezleten résztvett altisztek és szolgák a legnagyobb elismerés és dicséret hangján emlékeztek meg arról az üdvös munkáról, amelyet a szervezett vasuti munkások nemrég a Konzum, most pedig a betegpénztár egészséges reformja érdekében kifejtettek. Azt az óhajukat fejezték ki, vajha az altisztek és szolgák szintén teljes számmal csatlakoznának a vasutas-szervezethez és kivennék a részüket a harcból is, a győzelemből is.

(*Az inditványok.*)

A betegpénztár közgyülésén a napirend 2. pontját képezik az *inditványok.* A vasutasszervezet által kezdeményezett és 2000 tag által benyujtott tiz inditványt már ismertettük. A bizalmiférfiak ülésén szóba került és általuk támogatandónak elismert inditványokat szándékoznak a közgyülésen beterjeszteni *Fodor* Vilmos és *Halbrohr* M. tagtársak is.

Igy tehát összefoglaljuk azokat az inditványokat, amelyeknek az elfogadását a céltudatos és a tagok érdekeit becsületesen képviselő közgyülési kiküldötteknek melegen ajánljuk.

A *szervezett munkások* inditványa a következő:

1. A pénztár igazgatóságában és elnökségében 1891. évi XIV. t.-c. értelmében a biztositott alkalmazottak képviseletének $^2/_3$-a, a munkaadó Máv.-nak $^1/_3$-a foglaljon helyet.

2. A közgyülési kiküldöttek erre a célra összehivott értekezleten, titkos szavazás utján választatnak meg. Esetleges panaszoknak, felszólalásnak, inditványtevésnek itt helye van. Ugyancsak tartoznak a kiküldöttek a közgyülésen történtekről megbizóiknak beszámolni.

3. A pénztár segélyezési mérve kiterjesztendő annyira, hogy a napi táppénz, a 15-dik naptól kezdve a napi, illetve az alapbér 75 százalékának feleljen meg; a temetkezési segély — a fővárosban és vidéken egyaránt — az alapbér 40-szeres összege legyen.

4. A pénztár igazgatósága a büntetéspénzekből s egyéb rendkivüli bevételekből létesitsen oly alapot, melyből a tagok 20 héten tul terjedő időben is segélyezhetők legyenek.

5. Az egészség megóvására megfelelő egészségügyi intézkedések teendők és erre a célra a fizikai gyógymód (vizgyógyászat, massage, villanyozás, forró levegő, gőz, stb.) szerinti kezelésre alkalmas intézetek létesitendők és pedig gyógyintézet a bejáró betegek szakszerü kezelésére, továbbá üdülőház és sanatórium az e célra alkalmas betegek sikeres gyógyitására. Azonkivül történjék gondoskodás, hogy más pénztárakhoz hasonlóan a Máv. betegsegélyző-pénztár is ápoltassa tagjait a hazai sósfürdőkben, továbbá a karlsbadi és abbáziai fürdőhelyeken. A gyógyintézetek fokozatos létesitésénél szem előtt tartandó, hogy ott kell azokat legsürgősebben létesiteni, ahol a helyi viszonyok és a tagok tömeges száma azt szükségessé teszi.

6. Az egészség megóvása céljából feltétlenül szükséges, hogy ugy a munkás, mint az állomási és forgalmi szolgálatot végező személyzet — *amely oly gyakran van mindenféle fertőzésnek kitéve* — testét legalább egyszer hetenkint a Máv. mint munkaadó által minden mühely, fütőház, laktanya és nagyobb raktár és állomás területén az e célra létesitendő tisztasági fürdőben megtisztithassa.

7. Utasitassék a pénztár igazgatósága, hogy a tagok részére a szabad orvosválasztást rendszeresitse, addig is a pályaorvosok intézménye elkülönitendő a pénztárorvosi intézménytől. A pályaorvosokat fizesse a Máv., mint saját egészségügyi közegeit. A pénztár orvosai pedig, mint a pénztár közegei, a betegsegélyző-pénztár igazgatóságának legyenek alárendelve, innen alkalmaztassanak és szükség esetén innen bocsáttassanak el.

8. A betegbárca-rendszer töröltessék el és helyette minden egyes tag alapszabálylyal ellátott tagkönyvet kapjon, melynek felmutatása mellett az orvost bármikor igénybe vehesse.

9. A beteg tagnak szükség esetén jogában álljon bármely kórházban magát ápoltatni.

10. Az orvosoknak kiadandó utasitások a kezelést és gyógyszerrendelést illetőleg elő-

140

zőleg bocsáttassanak a közgyülés elé jóváhagyás végett.

Fodor Vilmos kartársunk következő inditványa:

1. A kezelő orvosoknak joguk legyen a szükséges gyógyszereket saját belátásuk szerint, tekintet nélkül az árára, rendelni. Az ezt korlátozó rendeletek azonnal hatályon kivül helyezendők.

2. Addig, mig a szabad-orvosválasztás megvalósitható, minden fentjáró betegnek joga legyen bármely egyleti orvos által magát kezeltetni. Házhoz csak a kerületben lakó orvos hivható.

3. Az orvosi tanácsadók kötelezve legyenek a náluk a rendes rendelő órán belül jelentkező tagokat *orvosi ajánlat nélkül* is kezelni. Házhoz azonban csak a kezelő orvos ajálatára hivható.

4. A kezelő orvos által rendelt mindennemü fürdők természetben adandók. Fürdőségély cimén pénzbeli-segély nem adható. Fürdő használatra csak az esetben utalhatók a tagok távolabb eső helyekre, ha az illető tag beosztási helyén vagy annak közelében a szükségelt fürdő rendelkezésre nem áll.

5. Nyugdijazott tagok, valamint azon tagok, kik nyugbér élvezetébe lépnek, kivánatra tovább is a pénztár tagjai maradhatnak, ez azonban rájuk nem kötelező.

6. A pénztár igazgatósága köteles a müködéséről évi jelentést szerkeszteni. Ezen évi jelentés az összes szolgálati főnökségeknek megküldendő, kik azt az összes tagoknak alkalmas módon közölni tartoznak. A megválasztott közgyülési kiküldötteknek pedig külön megküldendő ez a jelentés.

Halbrohr Mór munkástársunk alapszabálymódositást inditványoz.

Az alapszabályok módositandók olyformán, hogy a következő szakaszok ilyen szövegüek legyenek.

4. §. g) pont: Beállott munkaképtelenség folytán, 20 heti egész és 20 heti fél segélyben részesül.

11. §. e) pont: A pénztári tagokkal egy háztartásban élő családtagok, nevezetesen a pénztári tag törvényes neje és *18 éven* aluli, önálló keresettel nem biró gyermekei részére, dijtalan orvosi gyógykezelést.

Továbbá: Szólitsa fel a betegpénztár a Máv.-ot, mint munkaadót, hogy végkielégitést az elhalt tagok özvegyeinek ő adja, amely végkielégitési összeg a betegpénztár által adott összeg háromszorosa legyen.

Értesitést kaptunk azokivül *fiumei* kartársainktól, hogy öt pontból álló inditványt küldöttek be terjedelmes és alapos indokolással a pénztár igazgatóságának a közgyülés részére. Ezt az inditványt a szervezet bizalmi-férfiai szintén tanácskozás tárgyává tették és azt helyeslőleg vették tudomásul. *Fiumei kartársaink* inditványa igy hangzik:

1. A pályaorvos kinevezése kizárólag a vasuti személyzet gyógykezelésére legyen szoritva.

2. A gyógyszereket a betegséghez mérten rendeljék és szolgáltassák ki.

3. A temetkezési segélyt a költségek arányában utalják ki.

4. A már mult évben kért gőzfürdő állittassék föl Fiumében.

5. Az évi jelentésben a bsp. igazgatósága névszerint sorolja föl, kinek mily nagyságu fürdő- és egyéb segélyt adott, hogy az mindenki előtt ismeretes legyen.

Ezeket az inditványokat elfogadásra ajánljuk. Akik azt akarják, hogy a betegsegélyzőpénztár a jövőben a tagok érdekeinek megfelelőn működjön, szavazzák meg ezeket az inditványokat.

(*A bsp. vezetősége.*)

Hogy a betegsegélyző-pénztár nyomoruságos müködése miért ad annyi töméntelen panaszra okot, annak a magyarázatát megadja egyebek között a vezetőség összetétele is. Az *igazgatóság* tagjai a következők: elnöke *Ludvigh* Gyula Máv. elnökigazgató; *hivatalból* tagjai az igazgatóságnak: *Neugebauer* Viktor és *Stettina* József Máv. igazgatók és dr. *Csatáry* Lajos Máv. főfelügyelő. A Máv., mint munkaadó által *kinevezett tagjai* a bsp. igazgatóságának: *Kiss* János h. igazgató és *Müller* János főfelügyelő, póttagok: *Rohay* Béla titkár és *Mertsch* János felügyelő. Ezidőszerint *beválasztott tagjai* az igazgatóságnak: *Kasnya* Géza főkalauz, *Stiegler* András müvezető, *Thoma* József állomásfőnök és *Mallár* István munkás (?). Póttagok: *Petrovics* Róbert könyvkötő-mester, *Adonyi* Károly dijnok, *Farkas* Antal titkár, *Sebestyén* Lajos számtiszt. — A felügyelőbizottság tagjai ezek: *Gerlich* György vizsgáló főkalauz, *Radineczky* János hivatalnok, *Hajdu* József főmérnök.

Az igazgatóság tehát áll négy Máv. igazgatóból, két főfelügyelőből, továbbá egy állomásfőnökből, 1 főkalauzból, 1 müvezetőből és 1 diszmunkásból (Mallár!) mint «választott» tagokból. Persze ezeket is a Máv. igazgatóság nevezte ki és a választás csak forma volt. A felügyelő-bizottság is két hivatalnokból és egy főkalauzból áll.

Ezzel szemben a tagok összetétele a következő: 37000 munkás, 22000 szolga, 11 ezer altiszt és csak 410 hivatalnok, mint önkéntes tag. Eszerint a 37000 munkás és 22000 szolga, összesen 59000 tag egyáltalában nincs képviselve a bsp. vezetőségében, a 11000 altiszt csak látszólag, ellenben az egész vezetőség majdnem hivatalnokokból áll, akik nem a tagok és a bspénztár, hanem a Máv. mint munkaadó érdekeit képviselik a vezetőségben, a tagokra pedig fütyülnek.

Azért kötelessége minden közgyülési kiküldöttnek a vasutas-szervezet jelöltjeire szavazni, hogy végre a munkások, szolgák és altisztek megbizottjai kerüljenek a pénztár vezetőségébe.

A saját és a tagtársainak a legfontosabb érdekeit lábbal tiporja és bünt követ el 70000 ember és családjai ellen, aki nem a szervezett vasutasok jelöltjeire szavaz.

(*Tudnivalók a küldötteknek.*)

Hogy a betegsegélyző-pénztár közgyülése nyugodtan és eredményesen folyjon le, a következőkre figyelmeztetjük a küldötteket:

1. Korán kell megjelenni és végig ott maradni, akármilyen soká tartson is a közgyülés. Mindvégig nyugodtan és higgadtan kell viselkedni.

2. *Napirend előtt* követelni kell annak megállapitását, hány küldött van jelen és honnan, továbbá, hogy a Máv. mint munkaadót ki képviseli. Ugyancsak napirend előtt teendő meg a küldött választásnál tapasztalt minden visszaélésre vonatkozó kifogás.

3. A *jelentés* fölolvasása után és a felmentvény megadása előtt van helye a jelentés birálatának. Ekkor kell a panaszokat a betegsegélyző-pénztár müködése, esetleg az orvosi szolgálat ellen szóvátenni.

4. A napirend 2. pontjánál (*inditványok*) pártolni kell, esetleg fölszólalással a fönt fölsorolt inditványokat, amelyeket a szervezőbizottság és a bizalmiférfiak magukévá tettek. *Semmiféle kifogás vagy ürügy által ne hagyják magukat a küldöttek az egyenes utról eltériteni, hanem szavazzák meg egy szivvel-lélekkel a fent jelzett inditványokat.*

5. A *választás* megejtése előtt követelni kell *szavazatszedő-bizottság* választását, amelynek szervezett tagtársak is tagjai legyenek.

Követelni kell, hogy a választás névszerint való felszólitásra szavazólappal történjék.

Követelni kell, hogy a választás eredménye még a közgyülésen adassék a küldöttek tudtára.

*

Közgyülési kiküldöttek! Tartsatok ki az igazság mellett, hogy azt győzelemre vigyétek!

Értesitjük előfizetőinket, hogy szerkesztőségünkben (VII., Csömöri-ut 28. sz., I. emelet, ajtószám 3.) minden csütörtökön este 7—8 óráig

ingyen jogi tanácsot

kaphat minden előfizetője a MAGYAR VASUTAS-nak.

Vidéki előfizetők levélben fordulhatnak jogi tanácsért lapunk szerkesztőségéhez. A Magyar Vasutas jogtanácsosa KADOSA MARCELL dr. (Ó-utca 48., I. emelet).

Konzum-ügyek.

Elejétől fogva az volt a fölfogásunk és egyre azt hirdettük, hogy a Konzum a tagoké, nem pedig az igazgatóságé, a tagoknak joguk van tehát megtudni mindazt, ami a Konzumban történik és nekünk kötelességünk a tagokat a fontosabb eseményekről folyton fölvilágositani. Ennek a kötelességnek teszünk most is eleget.

Csütörtökön, e hó 18-án ülést tartott az igazgatóság. Megválasztották ügyészszé *Bakonyi* Samu képviselőt. A szervezett vasutasok bizalmi-férfiai dr. *Ladányit* ajánlották ügyésznek. Nem Bakonyi személye ellen volt kifogásuk, de az a fölfogásuk, hogy erre az állásra nem politikus, hanem *szakértő* kell, akinek a kisujjában van a szövetkezeti ügy és aki nemcsak disznek tekinti az ügyészi állást, hanem komoly munkát követelő kötelességnek. Munkástársaink kisebbségben vannak, a többség Bakonyit választotta meg.

Az ügyrendet, amely igen fontos és több pontban véleményeltérésre ad okot a régi igazgatósági tagok és az ujonnan választott munkástársaink között, a jövő ülésen fogják tárgyalni. Munkástársaink — habár még kisebbségben vannak — megtesznek mindent, hogy a Konzum ügyrendjében is a *tisztesség* és *tisztaság* jusson érvényre. Ha a többség leszavazza őket, majd segit a legközelebbi közgyülés.

Az ülés végén adta *Petz* elnök ugy mellékesen tudomására az igazgatóságnak, hogy az utolsó közgyülés jegyzőkönyvét már benyujtották a váltó- és kereskedelmi törvényszékhez és azt a nézetét fejezte ki, hogy meglehet, hogy a közgyülés határozatainak egyrészét — *a nyereség visszatéritésre vonatkozót* — megsemmisitik. A jegyzőkönyvet, amelynek alapján ez megtörténnék, az igazgatóság tagjai nem látták.

Mi megszereztük a jegyzőkönyvet és szinte meghült bennünk a vér, amikor végig olvastuk és láttuk azt a sok *hazugságot* és *hamisitást*, amit *Murányi* Gyula ur, a jegyzőkönyv gyártója, benne elkövetett. Ez az ur egy szót sem jegyzett ott a közgyülésen, egy szót sem szólt, ugy ült ott, mint egy szobor. Eleinte nem is akarta a jegyzőkönyvet elkésziteni az uj igazgatóság sürgetése dacára és csak akkor vállalkozott rá, mikor külön 100 koronát csikart ki magának május hóra. Most pedig a valóságnak homlokegyenest ellentétes jegyzőkönyvet komponált össze. Megszólaltat olyanokat, akik a szájukat sem nyitották föl, másoknak a beszédét egészen elsikkasztja. A megtörtént dolgokat tendenciózusan *ferditi* el, célzatosan hamisit és a jegyzőkönyv minden sora világos bizonyitéka annak, hogy az egész a *régi vezetőség müve*, amely sehogysem akar gyászos bukásába belenyugodni és egy végső erőfeszitést kockáztat meg a régi dicsőségnek a visszaszerzésére.

Nagyon csodálkozunk, hogy *Sarlay* és a jegyzőkönyvhitelesitők elég könnyelmüek voltak ezt a hamisitványt hitelesiteni. Azt azonban nem hiszszük, hogy a váltó- és kereskedelmi törvényszék ennek a jegyzőkönyvnek felüljön. Ennek a jegyzőkönyvnek alapján megsemmisiteni a közgyülést, annyit jelentene, mintha a tolvaj tanuvallomása alapján itélnek az orgazda fölött.

De ha mégis megtörténne a valószinütlen eset, hogy megsemmisitenék a nyereségrészesedést kimondó határozatot, esetleg a választást is, akkor már előre megmondhatjuk, hogy *a fegyver visszafelé* fog elsülni.

Bizonyos, hogy a szervezet jelöltjei óriási többséggel fognak ismét bekerülni, az inditványt — *akár rendkivüli közgyülésen is* — ujra egyhangusággal határos többséggel fogják elfogadni és a tagok felzudulása *el fogja söpörni azokat a régi igazgatósági tagokat*, akik vakmerően helyezkednek szembe a tagok nagy többségének az akaratával.

Nem képzelhető ma népszerübb eszme a

Konzum-tagok között, mint **bizalmatlansági inditvány a régi igazgatósági tagok ellen.**

Ok van rá elegendő számban és elegendő sulylyal. Itt van annak a hajtsár-uti tárnoknak az esete, akire *2100 korona hiányt* sütött ki *eddigelé* már a nemrég meginditott vizsgálat. **Ez az elkezelés már hat év óta folyik** és pedig a régi **igazgatóság tudtával**, amely magyarázhatatlan elnézése révén **bünrészese** lett erkölcsileg és anyagilag a hütlen tárnoknak.

Itt van azután a *Prehoffer* esete. Meg fognak rémülni a tagok, ha meghallják, hogy milyen szerződést kötött a régi igazgatóság — közvetlenül az uj közgyülés előtt! — ezzel az ugynevezett gondnokkal. Nemcsak fejedelmi fizetést biztositottak neki *tiz évre*, nemcsak megadták neki a jogot, hogy akkor és annyi szabadságot vegyen magának, amennyi jól esik, de ennél többet. Szinte hihetetlen pontot hagytak meg a szerződésben további tiz évre. Kötelezték a Konzumot, hogy **Prehoffernek minden 100 tag után,** amivel több van 1200 tagnál, **50 korona külön jutalmat fizessen évenkint.**

Ez valóságos rablás a Konzum vagyonán! Haszonbérbe adták Prehoffernek a Konzumtagokat. Ha a lefolyt, és a következő tiz évre 14,000 tagot számitunk átlagnak, akkor Prehoffer minden munka nélkül, külön jutalom cimen évenként 6400, husz éven át **százhuszonnyolcezer korona ajándékot kap!**

Ez a törvényesség formáinak a betartásával üzött kifosztása a tagoknak. Most már értheti mindenki, hogy miért olyan csekély a jövedelme a Konzumnak, miért kapálódzottak kézzel-lábbal Murányi-Prehofferék a szervezett vasutasok győzelme ellen és miért akarják most hamisitással megdönteni a kivivott győzelmünket.

De hát csak jőjjön az a megsemmisités. Jönni fog utánna az uj közgyülés és jönni fog a *végleges leszámolás*. Mi nem fogjuk megbánni, hogy uj közgyülés lesz, de talán mások. Sőt mi inkább örülni fogunk annak, hogy alkalom nyilik **gyökeres és alapos tisztogatásra.**

*

Sürgősen fölszólitjuk összes munkástársainkat, hogy haladéktalanul iratkozzanak be a Konzumba. Ezentul becsületes, tisztességes jóléti intézmény kell hogy legyen a fogyasztási szövetkezet, amelynek nagy hasznát fogják látni a tagok. De ahhoz szükséges, hogy tömegesen belépjenek a tagok soraiba. Legyen tisztesség és tisztaság a Konzumban!

Az országos szervező-bizottság.

LEVELEZÉS.

Budapest. (*Rákosrendező p. u.*) Még csak két hete, hogy lapunkban egy cikket tettem közzé a rákosrendező p u.-on történt dolgokról. Ez alatt az idő alatt azonban ismét olyan dolgokról nyertem tudomást, amit elhallgatni nem tudok. Ismét a raktári munkások panaszait karolta fel tollam, ezeknek az agyonnyuzott embereknek sóhajait, akik talán a világon a legrosszabbul vannak fizetve a napi munkájukhoz mérten. Azonban ezt csak most tudtam meg, hogy a «raktári» szó, illetve cim csak — cim, az nem vonatkozik sem az illető emberekre, sem pedig a raktárra, mert egy raktári munkás — a rákosrendező p. u.-on — minden. A talicskázás mellől odarendelhetik őket a vágányok közé salakozni. Ha ez a munka fölöslegessé vált, ugy ott állnak a szenes kocsik, azt is ő velők rakatják ki. De attól se riad vissza az illető főnökség, hogy ha fékezője nincs, hát egy-egy okosabb raktári munkást ültessen valamelyik fékhez. Ezt még mind elszivelnék ők, de van egy más szolgálat is, amelyhez igazán kitartás és elszántság kell. Ugyanis télen, midőn a köd szinte vastagon lepi el a földet, ugy annnyira, hogy a vonatvezető képtelen egy-két méter távolságra látni, ugy az állomási távjelző helyzetét se figyelheti meg, tehát azt cselekszi a rákosrendező főnöksége, hogy raktári munkásokat, kik egész nap kint talicskáznak a szabad raktárban, őket rendelik ki a karokhoz (távjelzőkhöz) ködembereknek. Kötelességük pedig abból áll, hogy durantyukat rakjanak le a sinekre, ez által figyelmeztetik a vonatvezetőt, hogy szabadon vagy tilosra áll a kar. A durantyu 300 méter távolságban van letéve a kartól. Ha most már egy vonat közeledik s a ködember lesi, hogy vajjon minő helyzetet vált a kar s látja, hogy az «szabadot» mutat, nosza futnia kell, ideje korán felvegye a töltényt, mert ha az eldurran a vonat kerekei által, ez neki 2—5 korona büntetésbe kerül. Láthatjuk, hogy ez nem valami kellemes szolgálat 18—25 fokos hidegben, térdigérő bundában, amelyet az állomás ad nekik e kifogással: *nincs hosszabb* s bár a szabály 2 órai felváltást ir elő, megtörténik, hogy egy munkás, aki pl. d. u. 5 órakor lesz kiküldve egy karhoz, ez csak este 8—9, sőt 10 órakor lesz felváltva.

Más állomásokon a ködösséget külön dijjazzák, illetve tartanak erre való embereket, kik meleg helyiségben tölthetik idejöket, mig a felváltás rájok nem kerül. De meleg szoba ez nincs a rákosi rakodón. Egy iroda van, az azonban az altiszteknek is kicsi. Irhatnék még arról is, hogy miért vonja le a főnök ur a munkások béréből az elveszett vagy elkallódott lámpák árát. Nem eleget büntetik őkel azért, ha pl. egy ládát a tartalmával együtt eltörnek. S talán beláthatná a főnök ur, hogy ezeket az embereket, akik az egész állomáson a rugó szerepét játszák, érdemes arra méltatni, hogy ha valami bajok van, szóba állana velök. Azt hallom, hogy a miniszterhez könnyebb bejutni, mint Rurik ur irodájába. S ha végre sikerül a kihallgatás valamelyik embernek, azaz be mert menni főnökéhez és elpanaszolja baját, hát ez a válasz jön: «ha nem tetszik mehet!» Aztán tud-e arra feleletet adni Rurik ur, hogy miért nem tartja embereknek a raktári munkásokat, mert hogy csakugyan kutyába se vesz őket, mutatja az, hogy nem pártolta azt a kérvényt, amelyet a raktári munkások küldtek fel az igazgatósághoz segélyért. De hogy erre a dologra tértem át s ezzel az ügygyel szeretnék bővebben foglalkozni, a folyt tást jövő számban fogom megirni.

Ügyelő.

Budapest. (*Szénmunkások a k. p. u.-on.*) Panaszos levelet kaptunk a k. p. u. fűtőháznál alkalmazott szénmunkások helyzetéről, amely olyan élesen világitja meg ezeknek a munkástársainknak a sanyaru helyzetét, hogy csak gyengitenők a panasz hatását, ha változtatnánk valamit a levélen. A panasz igy hangzik:

«Mi ugyanis a keleti pályaudvar fűtőházánál mint szénmunkások vagyunk alkalmazva. Munkaidőnk reggeli 6 órától este 6 óráig terjed, az 1 órai ebédidőt leszámitva, dolgozunk 11 órát naponta, ezért kapunk 2 korona napidijat és még hozzá 30 százalék volna, de rendesen csak 20—25 százalékot fizetnek. A munkát elkezdjük ujév reggelén 6 órakor, végezzük szilveszter este 6 órakor. Ez igy megy napról-napra, évről-évre, mert *ránk nézve semmiféle szabad vagy ünnepnap nem létezik*, legyen az husvét, pünkösd vagy karácsony. Ha pedig az embernek feltétlenül szüksége van egy szabadnapra, arra már fizetés nem jár, pedig az embert másik munkással nem helyettesitik, hanem a többinek kell a hiányzó társuk munkáját megfeszitett szorgalommal végezni.

Hogy fogalmat lehessen a végzett munkáról alkotni, egy kis számadást mutatunk itt, ugyanis: naponta 3000 métermázsa szenet szerelnek fel a gépek, melyet 14 munkásnak kell leadni, ebből esik egy munkásra 214 métermázsa naponta, 1 évre 78110 méterm. Most tegyük fel, hogy egy erős, egészséges munkás 30 éves korában kerül a szénmunkához, dolgozik 15 évet vagyis 5475 napot mivel soha sem ünnep, sem szabadnap nincs. Ezen 15 év alatt 1 millió 171 ezer 650 métermázsa szén fordul meg a kezén, ugy hogy aki ezen munkát 15 évig végzi, ámbár élte delén van, mégis testileg, lelkileg és szellemileg összetört ember. Testileg a végzett óriási munka miatt, lelkileg és szellemileg pedig azért, mert semmiféle társaságban meg nem fordulhat, önmüvelődésre nincs ideje, pedig egy kis jóakarattal lehetne ezen segiteni.

Tisztelt Szerkesztőség! Jó volna azután is érdeklődni, hogy az a többlet kinek a zsebében marad, amivel többet keresünk, mint amennnyit a vállalkozónak adtak, amig az övé volt a szénmunka. Mert akárhányszor hallottuk a számtiszttől, hogy ebben a hónapban 700 koronával, ebben pedig 800-al kerestünk többet, mint amennyit a vállalkozónak fizettek.

Még egyet nem hagyhatunk emlités nélkül, t. i., hogy tőlünk, százalékos munkásoktól minden negyedév elején 8—10 koronát levonnak, de hogy *miért, azt senki sem tudja* és a betegpénzt is a százalék után levonják, noha betegség esetén csakis a napidij után részesülünk segélyezésben.»

Nehéz munka, silány fizetés és egy csomó visszaélés: erre vall a Keleti pályaudvar fűtőházi szénmunkások levele. Ajánlatos volna, ha az illetékes körök némi figyelmet forditanának ezeknek a munkásoknak a helyzetére. Az már mégsem járja, hogy becsületes, szorgalmas munkásemberek munkaereje a Mávnál olyan legyen, mint a Csáky szalmája. Nem csak az emberi érzés, de az állami üzemek szociálpolitikai kötelességei is kényszeritenék a Máv. igazgatóságát, hogy ennek az embertesttel üzött uzsorának véget vessenek!

Zágráb. Lapunk 12-ik számában közölt „Szózat a zágrábi Máv. munkásokhoz" cimü közlemény oly lelkesedést keltett a presszió és az átkozott spicli-rendszer alatt szenvedő munkásságban, melynek még a cikkiró által sem remélt hatása lett: a munkásokban nyilvánuló akarat a szervezet felállitása iránt, biztositék arra, hogy rövid idő mulva ismét még hatalmasabb, a tüzpróbán keresztülment és tapasztalatokban gazdagabb szervezet fogja a különböző nyelvü, de érzésben egy vasuti munkásokat egy táborba tömöriteni. Horvát testvéreink is megfogadták, minden lehető áldozatot meghoznak, hogy a horvát nyelvü vasutas-lap alapjára még szükséges összeget előteremtsék. Ezen törekvésükben számithatnak a magyar ajku munkástestvéreink erkölcsi és anyagi támogatására is.

Megtették munkástársaink az előkészületeket a legerélyesebb küzdelemre, a Máv. legnagyobb gyalázatának, a spicli-rendszernek a kiküszöbölésére, mely műhelyünkben valósággal orgiákat ül. Ha lehetséges lesz, ugy az igazság fegyverével győzzük le e rendszer hiveit, ha igy nem sikerül, akkor a cél szentesit minden eszközt. Sikerült megtudnunk a legnagyobb titokban dolgozó spicliknek a neveit és müködésüket. Most az egyszer nem hozzuk neveiket nyilvánosságra, időt engedünk nékik, hogy gondolkodjanak cselekedeteik aljassága fölött, talán megundorodnak tőle ők is. A jövőben azonban nem fogunk kiméletet ismerni.

Felhivjuk munkástársainkat, hogy lapunk, a *Magyar Vasutas* érdekében fáradhatatlanul agitáljanak, mert önmagunkat teszszük erőssé ezáltal. Ismertessék meg horvát ajku munkástársainkkal is a lap tartalmát és azon küzdelmet, melyet budapesti munkástársaink folytatnak mindnyájunk javára. Fejleszszék a testvériség, a szolidaritás érzetét egymásközt, mert ha valahol, ugy nálunk igazán szükség van erre. Szünjön meg végre a bizalmatlanság, a félelem, mert csak bátraké a győzelem!

RÁKOSPALOTA — UJPESTI MUNKÁSTÁRSAINK FIGYELMÉBE!

Mozgalmunk alapjának javára, junius hó 1-én (áldozó csütörtökön) a Palota-Ujfalu mellett levő „PIROS ALMÁHOZ“ cimzett Brunovszky-féle vendéglő helyiségeiben dal-, szavalat, alkalmi beszéd, humorusztikus előadás és tánccal egybekötött

TAVASZI MULATSÁG

tartatik. — Belépti-dij személyenként 50 fill.

A zenét egy neves cigányzenekar szolgáltatja. — Kezdete délután 4 órakor.

INNEN-ONNAN.

—:—

Mi hát a vasutas? Ezt a kérdést a legfelsőbb biróság akkép intézte el, tudvalevőleg a sztrájk után megindított pörökben, hogy kimondotta a vasutasnak közhivatalnoki minőségét. Ezzel a döntéssel teljesen ellenkező megokolással hozott ma itéletet a királyi járásbiróság. Az ügy előzménye egy feljelentés, amelylyel Vécsei Ignác vasuti kalauz megvádolta feljebbvalói előtt Farkas István kalauzt, hogy ennek kezén a hálókocsikban levő törülközőkből naponta öt-hat darab eltünik. A vád nem bizonyult be és Farkas István hatóság előtt való rágalmazásért emelt panaszt Vécsei ellen, de az itélkező járásbiró csak közönséges rágalmazásban mondta ki bünösnek. Az indokolás szerint a vasuti közeg, amely előtt a rágalmazás megtörtént, *nem közhatóság*. Most a vasutas igazán nem tudhatja, fiu-e vagy leány? Vagy csak akkor tekintik a vasutast közhivatalnoknak, amikor ebből a minósitésből kár háramlik rá?

Érdekes sztrájkok. Nem mindennapi sztrájk folyik most *Lyon* franciaországi városban. A *rendőrök* sztrájkolnak. Szolgálati viszonyaik rendezését és mozgalmuk folytán elbocsájtott társaiknak a szolgálatba való visszahelyezését követelik. A mintegy 900 sztrájkoló rendőr természetesen a sztrájknál is lelkiismeretes rendet tart. — Egy másik még különebb sztrájk egyelőre csak fenyeget, de még nem tört ki. A francia képviselőház azt az okos dolgot határozta el, hogy az államot különválasztják az egyháztól és az állami életet fölszabaditják a papság befolyása alól. Az egyházi terheket nem az adózók fedezzék, hanem legyen a vallás magánügy és a terheit azok viseljék, akiknek lelki szükségük van rá. Ezzel szemben most a katholikus papok elhatározták, hogy az egyház és az állam különválasztásáról szóló törvény végrehajtása után *sztrájkolni fognak*. Meg fognak szüntetni minden tevékenységet és föl fogják függeszteni a kultuszhoz tartozó összes cselekmények gyakorlását. A köztársaság elnökét és a miniszterelnököt már értesitették erről a határozatról. E szerint a törvény kihirdetését követő napon az összes egyházmegyékben meg fogják szüntetni az istentiszteletet, a misét, a keresztelést, az esketést és a temetést és az összes papokat utasitani fogják, hogy ezeket az egyházi funkciókat szigoru egyházi büntetés terhe mellett ne végezzék. — *Ezt* a sztrájkot még talán elbirja a francia köztársaság.

Kisiklott vonatok. New-Yorkból jelentik, hogy e hó 19-én egy különvonat, amely a belmoutparki versenyekre igyekezett, kisiklott és az 500 utas közül *ötvennél többen sérültek meg*. A kisiklást hibás váltóállitás okozta. — Ugyancsak New-Yorkban három nappal később egy másik vasuti szerencsétlenség is történt. A magas vasuton, amelynek alkalmazottai néhány hét előtt sztrájkoltak és egy részüket gyakorlatlan sztrájktörőkkel pótolták, a harmadik utcában összeütközött két villamos kocsi. Ennek következtében rövid zárlat támadt s meggyuladt a pálya farésze. Az utasok a kocsi ablakán ugráltak ki s a pályát tartó vasoszlopokon kusztak le. *Huszan megsebesültek*. Ez a sztrájk óta harmadik sulyosabb szerencsétlenség a magas vasuton és mindannyinak a gyakorlatlan sztrájktörők munkába állitása az oka. De hát a kizsákmányoló kapzsiság semmit sem törődik az emberek testi egészségével, csak a szent profit maradjon csorbitatlanul!

Utazás egy mozdony alatt. Bulkos-Ayresből, Argentina fővárosából irja egy vasuti orvos a következő idegizgató esetet, amely a röviddel ezelőtt lezajlott forradalom idején történt:

Bahia-Blancaban a forradalom kitörésének első napjaiban egy csomó lázadó tiszt erőszakkal rekvirált különvonatot az állomásfőnöktől, hogy a főváros ellen nyomulhassanak. Egy kis állomáson azonban megrekedtek, mert a pálya erősen meg volt rongálva. De ezen az állomáson egyéb kellemetlenség is érte a fölkelőket, szemben találták magukat ugyanis a lázadás elnyomására kiküldött csapatokkal, amely sortüzet adott az egy csoportban álló fölkelő tisztekre.

Vagy tizenkét tiszt rogyott össze a lövés után, a többi pedig, ahogy csak a lábai birták, futni kezdett a vonat felé. Egy szempillantás alatt fölkapaszkodtak a kocsikra, vagy kettő egyenesen a gépre ugrott föl és a tüzelő ellen revorvert szegezve ráparancsoltak, hogy inditsa meg a gépet teljes sebességgel visszafelé. A gépész nem volt a mozdonyon, hanem a gép teste alatt foglalatoskodott, mikor észrevette, hogy a kerekek indulófélben vannak. A szerencsétlen tüzelő ugyanis engedelmeskedett a tisztek revolveres argumentációjának és teljes gőzt adva megindult. A gépész fölismerve a veszedelmet, hirtelen megkapaszkodott a mozdony alatt lévő keresztvasakba és egész testével a gép alá simult. Ebben a rettenetes helyzetben tette meg azt a harminchatkilométeres utat, amelyen a vonat végigszáguldott. Háta csaknem érintette a töltés kavicsát, amely fölött eszeveszett iramban rohant tova a gép, minden pillanatban kitéve annak a veszedelemnek, hogy a sok helyen toldozott-foldozott pályán kizökken és felborul.

Szinte érthetetlen, hogy micsoda emberfeletti erő szállt annak a szerencsétlen embernek az izmaiba, hogy ez alatt a rémes ut alatt el nem zsibbadtak a karjai s fönt birta tartani magát az összekötő rudak közt.

Mikor végre megállapodott a gép, a szerencsétlen ember félőrülten ugrott ki a kerekek alól, az utszélén egy gyepelő lovat látott, annak a hátára vetette magát és esze nélkül vágtatott tovább. Vagy negyven kilométernyi utat tett meg igy lóháton, mig haza jutott családjához. Akkor azután összerogyott és elvesztette eszméletét. Hetekig feküdt sulyos betegen, élet-halál között lebegve, amig lassan kiheverte a bajt. Ma már ismét rendesen végzi szolgálatát.

A tisztelendő uré a zacskó.

Nagyban vitatkozik az utcán valami felett Balázs gazda meg Kolozsi uram.

— Mit vitatkoznak kendtek, atyámfiai — kérdé tőlük a tisztelendő, aki épen arra felé járt.

— Jaj, tisztelendő uram, nagy a mi sorunk! — felelé Balázs gazda.

— Ugyan mi? — kérdé a tisztelendő.

— Hát az, tisztelendő uram, hogy egy dohányzacskót találtunk, aztán abban egyeztünk meg, hogy azé legyen, aki a legnagyobb hazugságot tudja mondani. Itt vetélkedünk már egy órája; de egyikünk se birja legyőzni a másikat.

— Ejnye, ejnye, édes atyámfiai, — szót közbe a pap, — hát nem restellik kendtek az ilyen vetélkedést; látják, én egész életemben soha sem hazudtam!

— Tyüh! — az irgalmát is! — vevé fel hirtelen a szót Balázs gazda, — tessék, a *tisztelendő ur nyerte el a zacskót!*

MEGHIVÓ.

A MÁV. «VISSZHANG» DALKÖRE

Stark Henrik zenetanár vezetése mellett f. évi junius hó 1-én a Drosgyák-féle (volt Wurstinger) vendéglő kerthelyiségében VII., Óvoda-utca 26. szám alatt

KEDÉLYES ESTÉLYT

rendez.

Kezdete este 8 órakor. Műsor ára 40 fillér.

Szerkesztői üzenetek.

Vidéki küldöttek figyelmébe! Szombat este 10 óráig a Csömöri-ut és Nefelejcs-utca sarkán levő Vajda-Hunyad kávéházban vagyunk találhatók. A küldöttek vasárnap reggel 8 órakor a szerkesztőségünkben fognak találkozni.

Pécsi küldött. A fenti üzenet önnek is szól.

F. D. Mindent megkisérlek, habár a siker csekély kilátásával. Más megoldás valószinü. Levél megy. Szives üdv.

Altiszt. A beküldött anyagot barátaink a közgyülésen fogják fölhasználni. Igen örülünk, hogy bizalommal és szerettel fordult hozzánk. Igen kivánatos volna, ha önök is teljes számban csatlakoznának a szervezethez. Az összeségnek az érdekeit mozditaná ez elő és önöknek is óriási hasznukra válna. Mindenekelőtt: *olvassák és terjeszszék a Magyar Vasutast.*

Zólyom. Türelmet kérünk.

Fiumei kartársak. Az indokolást a nagy terjedelme miatt nem lehetett lapunkban leközölni. A szervezett vasutasok nemcsak hogy vigyázni fognak, hogy az inditványt el ne sikkaszszák, hanem szóvá fogják tenni a küldöttek választásánál tapasztalt visszaélést is. Üdvözlet.

Zágráb. Közgyülés után levél megy

K., Kolozsvár. A vasuti műhelyekben levő inasiskolába az inasok a kereskedelemügyi minisztérium által kijelölt székely fiukból és a vasuti alkalmazottak gyermekeiből regrutálódnak. Az inasok összmennyisége az összmunkás-állag egyharmadát meg nem haladhatja. Az inas a 14-ik életévét kell, hogy betöltötte legyen, de a 16. évet nem szabad hogy meghaladja, csak kivételesen vehetők fel inasok a 18 éves korig. A belépő inasnak igazolnia kell, hogy a négy elemi iskolát sikerrel elvégezte, hogy himlő ellen beoltva van és az illető mesterségre alkalmatos testi erővel és egészséggel rendelkezik. Ezen adatok bizonyitvány alakjában melléklendők a műhelyfőnökséghez intézett folyamodványokhoz. A műhelyfőnökség a beérkezett folyamodványok alapján dönt és a folyamodókat értesiti, hogy a felvételi vizsgára mikor jelentkezzenek. A felvételi vizsgálat a magyar nyelv szóban és irásban való birására és a számolásban való jártasságra vonatkozik. A felvételi vizsga sikeres letétele után a jelöltek orvosi vizsgálatnak vettetnek alá és a beváltak az 1884. ipartörvény értelmében inasokul az előirt iparhatóság utján szerződtetnek. Ha az inas már tanviszonyban állott, csak akkor vehető fel, ha ezen viszony békés uton, szabályszerüen felbontatott.

Felelős szerkesztő: **Farkas Izor.**

Laptulajdonos: **A magyar vasutas-szervezet.**

Biraucz Döme könyvnyomdája Budapesten, VII., Amazon-u. 6—8

HIRDETÉSEK.

E rovat alatt közlöttekért nem vállalunk felelősséget.

BUTOR. Ki jól és olcsón butort óhajt vásárolni, forduljon bizalommal a készitőhöz:

15

HAUPT A. kárpitos, diszitő és butoriparos, VII., Garai-u. 43.

Cimbalmok,

legujabb modellüek, kitünő zongora-hanguak, dupla acélszerkezetüek készülnek saját mühelyemben; **részletfizetésre és kölcsönképpen is kapható**

AZ ÖNTANULÁSI CIMBALOM-ISKOLA

amelyből megtanulhat mindenki magánosan, tanitó nélkül alaposan kottából cimbalmozni. Kapható 10 koronáért

KOVÁCS JÁNOS okl. cimbalomtanárnál

7 Budapest, Erzsébet-körut 5.

Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

Világcikk! „RASOL” Kés nélkül borotvál!

Egészséges! Kellemes! 9 Olcsó!

Egy kgr. ára 30-szori borotválásra helyben 2·40 kor., vidékre 3 kor. előleges beküldése mellett franco. Utánvéttel 20 fillérrel drágább. Egyedüli készitő:

„RASOL“ vegyipari vállalat BUDAPEST, Váci-körut 55. sz.

Raktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárában, VI., Király-utca 12. sz.

A világ legjobb szőrvesztője!

RASOLIN Hölgyeknek ajánlatos!

Egy doboz ára helyben 2 kor., vidékre 2·50 kor. előleges beküldése mellett franco. Utánvéttel 20 fillérrel drágább. Egyedüli készitő:

„RASOL“ vegyipari vállalat BUDAPEST, Váci-körut 55. sz.

Raktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárában, VI., Király-utca 12. sz.